

Nicolae Oancea

Printre acei ctitori de cultură muzicală românească, cu care am avut sau avem fericirea și cinstea de a ne numi „contemporani“ — mă gândesc la Sabin Drăgoi, George Breazul, Paul Constantinescu, Ion Vasilescu, Mihail Jora, Marțian Negrea, Dimitrie Cuclin, I. D. Chirescu, Nicolae Lungu ș.a. — se numără și maestrul Nicolae Oancea.

Profesor, dirijor de mari ansambluri corale, compozitor — desfășurând o activitate prodigioasă de-a lungul a peste 50 de ani — Nicolae Oancea a continuat, pînă dincolo de memorabila vîrstă de 80 de ani, să compună cu neștirbită vigoare coruri și cîntece pentru copii, să participe fără întrerupere la toate acțiunile inițiate de Uniunea compozitorilor.

Mereu jovial, gata mereu să-i binedispună pe alții, avînd pentru fiecare o vorbă de duh, o glumă — prezența sa degaja spontan destindere și înseninare sufletească. Și întocmai așa îi este și muzica. I-au fost apropiate stările lirice, atmosfera cîmpenească, veselie robustă, reconfortantă — proprie sufletului românesc; accentelor dramatice sau tragice le-a preferat duiosia ori, cel mult, melancolia, trăiri nu mai puțin emoționale.

Deși personalitate binecunoscută, mai ales generațiilor astăzi mature — o mare modestie, pilduitoare de altfel pentru cei mai tineri

dintre noi, a făcut ca opera maestrului să fie încă insuficient răspîdită. Însăși fonoteca Radiodifuziunii, ca să nu mai vorbim de repertoriul formațiilor corale — sînt încă de parte de a reflecta, atît cît ar trebui, creația sa.

Nicolae Oancea s-a născut în ziua de 7 martie 1893, la Rîmnicu Vilcea.

„Mă crede lumea ardelean — scria într-o schiță autobiografică maestrul Oancea — dar lucrurile stau astfel: părinții mei sînt într-adevăr ardeleni — mama din Sălișteța Sibiului iar tata din Rahău, jud. Alba. Într-un început de primăvară, mama, aflîndu-se în vizită la niște neamuri din Rîmnicu Vilcea, m-a făcut pe mine, așa că de origine sînt ardelean dar după acte sînt rîmnicean, adică oltean — hoț de două țări. După o vreme, tata, cojocar, n-a mai putut sta în Săliște, cu meseria lui nemaiputînd asigura existența unci familiei cu cinci copii, s-a mutat la Turnu Măgurele, județul Teleorman. Acolo am luat primele cunoștințe muzicale, inclusiv de vioară, de la profesorul Constantin Cuclin, tatăl compozitorului Dimitrie Cuclin. Acolo am învățat vioara. Am făcut 500 lecții pe care „moș Cuclin“ — așa-i ziceam noi — ni le nota într-un carnet, aplicînd o ștampilă proprie. Cine aduna 500 de asemenea ștampile primea în dar, de la moș Cuclin, o vioară din multele viori pe care le avea înșirate pe pereți. Eu am ales vioara cu care mă obișnuisem să cînt. După moartea lui Moș Cuclin, care mă îngrijise pînă atunci ca pe copilul lui, am plecat la Rîmnicu Vilcea unde greutățile vieții îl mînau pe tata, ca să-și întrețină familia. Într-o zi, după absolvirea liceului, mi-am luat vioara și-am fugit la București. Părinții și toți ai mei erau de principiul că muzica să o facă numai domnii — adică boierii și țiganii. Cei dinții, să se distreze cu ea, cei de-al doilea să-și facă o meserie. Singura dorință a mea era, totuși, să învăț vioara. La conservator la București, unde am venit să mă înscriu, am fost rercuzat pentru motivul că sînt prea mare, recomandîndu-mi-se în schimb să mă înscriu la clasa de violoncel a lui Constantin Dimitrescu. Nici nu știam în acel moment cum arată un violoncel. Acum începe tragedia: la vioară cîntam toată ziua acasă, iar la violoncel la Conservator, la lecții. Dimitrescu a observat că la vioară trebuia să strîng mîna stîngă, iar la violoncel trebuia să întind degetele. Nu prea mergea treaba. După o „observație“ cam aspră a profesorului, care m-a sfătuit să aleg una din două — ori vioara ori cello — m-am dus acasă, pe Grozăvești, am rupt vioara pe genunchi și-am aruncat-o în foc. Astfel am rămas „violoncelist“. După un an de studii am început să cînt în diferite orchestre ca să-mi câștig existența. Ziua eram la Conservator iar noaptea la orchestră.“

Am considerat interesante aceste fragmente autobiografice, atât pentru parfumul lor evocator și stilul humoristic al lui Nicolae Oancea, cât și pentru a aminti cât de grele erau în trecut condițiile pentru un tânăr ce-și dorea să-și realizeze un ideal artistic.

Așadar, înfruntând cu toată dirzenia greutatea și rizindu-și de sărăcie, N. Oancea absolvă Conservatorul în 1919, beneficiind de îndrumarea unora din cei mai reputați pedagogi ai școlii muzicale românești. Dumitru Kiriac, Ion Nona Ottescu, Alfonso Castaldi.

După absolvire se angajează cu întreaga forță a tinereții și cu ardentă pasiune artistică într-o activitate vastă, multilaterală : profesor de liceu la Alba Iulia, și mai apoi la Sibiu, unde predă muzica la toate școlile din oraș, dirijând în același timp vechea și memorabila „Reuniune română de muzică“ — condusă mai înainte, timp de 18 ani, de Gh. Dima ; compozitor fecund, profund atașat cîntecului popular pe care-l consideră drept principala sursă de inspirație ; editor al propriilor caiete de coruri ; autor de manuale școlare de muzică etc.

Ulterior, revenind în Capitală, fondează și dirijează multă vreme „Corul învățătorilor din București“ cu care prezintă numeroase concerte educativ-patriotice în diverse orașe ale țării. În paralel își continuă munca didactică, mai întâi la Liceul „Gheorghe Șincai“ iar, după 1931, ca director al Conservatorului „Astra“. „Aici — își amintea maestrul Oancea — am avut o activitate cu care mă mîndresc. În acest Conservator și-au făcut studiile Nicolae Herlea, David Ohanesian, Octav Enigărescu și mulți alții de la Opera Română sau din diverse ansambluri corale profesioniste. Este o mare satisfacție pentru mine de a fi contribuit la promovarea atîtor artiști de talent.“

Din 1932, devenind membru al „Societății compozitorilor români“, Nicolae Oancea are posibilitatea de a se afirma în scurt timp ca unul din fruntașii muzicii noastre corale, dînd la iveală an de an numeroase lucrări care-i aduc o binemeritată popularitate.

Creația sa muzicală prezintă o multitudine de preocupări : în domeniul teatrului muzical pot fi citate operele *A fost o dată*, *Jertfa*, *Chemarea fericirii*, *Fetița orfană* : pentru corurile școlare sau de amatori, a oferit o serie de caiete cum sînt : *Cîntece populare românești* (2 volume), *Cîntece ostășești*, *Coruri mixte*, *Floricele* — cîntece pentru copii — *La horă-n sat* — 2 broșuri de coruri mixte — *Flori de cîmp*, *Suita de cîntece populare ardelenesti*, *La țară* — suita corală, *Culegere de coruri*, *Bucuria Muncii* — suită pentru cor bărbătesc, etc. etc.

În paginile acestor caiete, volume sau simple broșuri — unele editate pe cheltuială proprie — sînt împrăștiate, asemenea florilor

într-o poiană sibiană, atîtea și atîtea cîntece, izvorite dintr-o mare sinceritate și noblețe artistică — cîntece ce se disting în primul rînd prin melodism cald, transparentă sonoră, seninătate, gingășie și mult, mult parfum rustic. Toate exprimă dragostea compozitorului pentru peisajul românesc, fie el carpatin sau dunărean — admirația față de poporul muncitor, atașamentul nedezmințit față de marile idealuri umaniste. Scriitura corală — de o simplitate maximă — se materializează în toate cazurile într-o eficiență sonoră desăvîșită, dovedind adîncă cunoaștere de către compozitor a virtuților vocii umane, precum și a puterii de asimilare și redare de care dispun formațiile corale, în marea lor majoritate. O muzică expresivă directă, sinceră, pe gustul și înțelegerea celor mulți, aceasta este creația lui N. Oancea.

Ar fi greșit însă să deducem de aci că în atenția compozitorului nu au stat și formele corale mai dezvoltate — dovadă numeroasele suite, în parte citate și în rîndurile de față. Un exemplu edificator în acest sens îl reprezintă piesa *Pastorală*, piesă de valoare antologică pentru muzica corală românească. Dar chiar și în asemenea lucrări de mai largă respirație vom observa grija compozitorului de a nu crea dificultăți armonice, polifonice ori de registre, care să îngreueze în mod artificial munca coriștilor.

Din această atitudine a maestrului de înaltă responsabilitate, de stimă și dragoste față de miile de coriști amatori, chemați să ne execute cîntecele fără a avea vreo altă recompensă în afară de plăcerea lor de a cînta — consider că avem mult de învățat. Vigoarea spirituală a compozitorului și-a găsit un cîmp larg de desfășurare cu deosebire în perioada de după 23 August 1944.

În anii de construcție socialistă, creația sa capătă potențe noi, respirînd aerul tare al unei epoci dintre cele mai înnoitoare din cîte a trăit poporul român. Cîntecele lui Nicolae Oancea își largesc aria de cuprindere, slăvind în melodii înaripate și mobilizatoare patria socialistă, partidul conducător, munca, pacea și prietenia dintre popoare. Titluri ca : *Pastorală*, *Cătălina*, *Lîngă leagăn* cunoscut și cu titlul *Are mama față mare*, *Sus inima români*, *Patria*, *Floarea muncii*, *Spre ale țării năzuințe*, *Noapte-n luncă*, *Pitpalacul*, *Cîntă cucul pe fîntînă*, *Mugurel*, *Toamna pe sub nuci* și *Dragi îi sînt inimii mele* — cîntece pe care le-am ascultat de atîtea ori la radio — demonstrează cu claritate orientarea componistică a compozitorului, trăsăturile specifice ale creației sale.

Teodor BRATU